

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HOÀNG THÀNH NAM

**ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT LOẠI HÌNH
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP CÓ HIỆU QUẢ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN YÊN LẠC, TỈNH VĨNH PHÚC**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HOÀNG THÀNH NAM

**ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT LOẠI HÌNH
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP CÓ HIỆU QUẢ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN YÊN LẠC, TỈNH VĨNH PHÚC**

Ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 8.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Nguyễn Thế Đặng

Thái Nguyên - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào.

Tôi xin cam đoan, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Hoàng Thành Nam

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi nhất, những ý kiến đóng góp và những lời chỉ bảo quý báu của tập thể, cá nhân trong và ngoài Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Đầu tiên tôi xin chân thành cảm ơn sâu sắc GS.TS. Nguyễn Thế Đặng là người trực tiếp hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu đề tài và hoàn thành luận văn. Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Lãnh đạo, công chức, viên chức Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Nông nghiệp và PTNT, phòng Thống kê, phòng Tài chính – kế hoạch huyện Yên Lạc, ủy ban nhân dân các xã, thị trấn huyện Yên Lạc, các cơ quan ban ngành khác có liên quan đã tạo điều kiện cho tôi thu thập số liệu, những thông tin cần thiết để thực hiện luận văn này.

Tôi xin được bày tỏ lòng cảm ơn chân thành và sâu sắc tới sự giúp đỡ tận tình, quý báu đó.

Xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận văn

Hoàng Thành Nam

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu.....	2
3.1. Ý nghĩa trong học tập và nghiên cứu khoa học.....	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và phân loại hiệu quả sử dụng đất.....	3
1.1.1. Khái niệm hiệu quả sử dụng đất.....	3
1.1.2. Phân loại hiệu quả sử dụng đất	4
1.2. Đặc điểm, phương pháp, đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	8
1.2.1. Đất nông nghiệp và quan điểm sử dụng đất nông nghiệp	8
1.2.2. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	12
1.3. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả về sử dụng đất trên Thế giới và Việt Nam.....	18
1.3.1. Các nghiên cứu về sử dụng đất nông nghiệp trên Thế giới	18
1.3.2. Những nghiên cứu về nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam ...	25
1.4. Đánh giá chung từ nghiên cứu tổng quan và hướng nghiên cứu của đề tài	29
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	30
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	30
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	30
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Yên Lạc	30
2.2.2. Đánh giá thực trạng sử dụng đất huyện Yên Lạc.....	30
2.2.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp huyện Yên Lạc	30

2.2.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp của huyện Yên Lạc	30
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.3.1. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	30
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp.....	31
2.3.3. Phương pháp đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	31
2.3.4. Phương pháp thống kê, xử lý số liệu.....	32
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	33
3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Yên Lạc.....	33
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	33
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	37
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến sản xuất nông nghiệp huyện Yên Lạc	39
3.2. Đánh giá thực trạng sử dụng đất huyện Yên Lạc.....	40
3.2.1. Thực trạng sử dụng đất huyện Yên Lạc	40
3.2.2. Thực trạng các loại hình sử dụng đất nông nghiệp huyện Yên Lạc.....	43
3.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp huyện Yên Lạc	50
3.3.1. Hiệu quả về mặt kinh tế của các loại hình sử dụng đất.....	50
3.3.2. Hiệu quả về mặt xã hội của các loại hình sử dụng đất.....	57
3.3.3. Hiệu quả về mặt môi trường của các loại hình sử dụng đất.....	63
3.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp của huyện Yên Lạc	69
3.4.1. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả	69
3.4.2. Đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp tại huyện Yên Lạc	71
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	73
1. Kết luận	73
2. Kiến nghị.....	74
TÀI LIỆU THAM KHẢO	75

DANH MỤC VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa tiếng Việt
CPTG	Chi phí trung gian
GTSX	Giá trị sản xuất
NN&PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
SXNN	Sản xuất nông nghiệp
TNHH	Thu nhập hỗn hợp
TN&MT	Tài nguyên và Môi trường

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Hiện trạng sử dụng đất huyện Yên Lạc năm 2019	41
Bảng 3.2. Biến động diện tích đất nông nghiệp giai đoạn 2015 - 2019	42
Bảng 3.3. Phân vùng kinh tế sinh thái theo đơn vị hành chính huyện Yên Lạc	45
Bảng 3.4. Loại hình sử dụng đất chính vùng 1 huyện Yên Lạc	47
Bảng 3.5. Loại hình sử dụng đất chính vùng 2 huyện Yên Lạc	48
Bảng 3.6. Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả kinh tế các LUT	50
Bảng 3.7. Hiệu quả kinh tế một số loại cây trồng, vật nuôi chính của huyện Yên Lạc.....	51
Bảng 3.8. Hiệu quả kinh tế các LUT vùng 1 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	52
Bảng 3.9. Xếp loại hiệu quả kinh tế các LUT vùng 1 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm) ...	54
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế các LUT vùng 2 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	55
Bảng 3.11. Xếp loại hiệu quả kinh tế các LUT vùng 2 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	56
Bảng 3.12. Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả xã hội các LUT	58
Bảng 3.13. Hiệu quả xã hội các LUT vùng 1 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	59
Bảng 3.14. Xếp loại hiệu quả xã hội các LUT vùng 1 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	60
Bảng 3.15. Hiệu quả xã hội các LUT vùng 2 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	61
Bảng 3.16. Xếp loại hiệu quả xã hội các LUT vùng 2 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	62
Bảng 3.17. So sánh mức đầu tư phân bón thực tế tại địa phương với khuyến cáo của Phòng NN và PTNT huyện Yên Lạc	64
Bảng 3.18. Mức độ sử dụng một số loại thuốc bảo vệ thực vật cho cây trồng huyện Yên Lạc	66
Bảng 3.19. Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả môi trường các LUT	67
Bảng 3.20. Xếp loại hiệu quả môi trường các LUT vùng 1 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	68
Bảng 3.21. Xếp loại hiệu quả môi trường các LUT vùng 2 huyện Yên Lạc (trên 1 ha/năm)	69
Bảng 3.22. Xếp loại các LUT ở vùng 1 huyện Yên Lạc	70
Bảng 3.23. Xếp loại các LUT ở vùng 2 huyện Yên Lạc	71

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là tư liệu sản xuất chủ yếu và đặc biệt không thể thay thế trong sản xuất nông nghiệp. Việc quản lý, sử dụng đất bền vững, tiết kiệm và thực sự có hiệu quả kinh tế đã trở thành chiến lược quan trọng đối với sự tồn tại và phát triển của xã hội bởi nhiều nguyên nhân: Tài nguyên đất có hạn, đất có khả năng canh tác càng ít ỏi, áp lực dân số, sự phát triển đô thị hóa, công nghiệp hóa và các hạ tầng kỹ thuật; do điều kiện tự nhiên và hoạt động tiêu cực của con người dẫn tới đất bị ô nhiễm, thoái hoá, mất khả năng canh tác, trong khi đó để phục hồi độ phì nhiêu cần thiết cho canh tác nông nghiệp phải trải qua hàng trăm năm.

Nông nghiệp là hoạt động sản xuất cơ bản nhất và cơ bản nhất của loài người, hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở phát triển nông nghiệp dựa vào khai thác tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp cho việc phát triển các ngành khác. Vì vậy, tổ chức sử dụng nguồn tài nguyên đất hợp lý, có hiệu quả cao theo quan điểm sinh thái và phát triển bền vững đang trở thành vấn đề mang tính toàn cầu. Mục đích của việc sử dụng đất là làm thế nào để bắt nguồn tư liệu có hạn này mang lại hiệu quả kinh tế, hiệu quả sinh thái, hiệu quả xã hội cao nhất, đảm bảo lợi ích trước mắt và lâu dài. Nói cách khác, mục tiêu hiện nay của loài người là phấn đấu xây dựng một nền nông nghiệp toàn diện về kinh tế, xã hội, môi trường một cách bền vững.

Đối với Việt Nam, là quốc gia đất chật, người đông, đời sống của đại bộ phận nhân dân dựa vào sản xuất nông nghiệp (SXNN), thì đất đai lại càng quý giá hơn. Việc sử dụng, khai thác có hiệu quả các loại quỹ đất hiện có là việc làm hết sức có ý nghĩa, bởi Việt Nam đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội (CNXH) từ một nước nông nghiệp, lạc hậu nghèo nàn, xuất phát điểm của nền kinh tế thấp, tiềm năng chính của Việt Nam chủ yếu dựa vào lao động và đất đai.

Yên Lạc là một huyện thuộc vùng trung du, nằm phía Nam của tỉnh Vĩnh Phúc. Do nhu cầu phát triển kinh tế, xã hội, trong những năm tới, quỹ đất của huyện sẽ có sự chuyển dịch mạnh mẽ theo hướng một bộ phận diện tích đất nông nghiệp sẽ chuyển

cho các nhu cầu phát triển công nghiệp, dịch vụ, du lịch, giao thông, mạng lưới cơ sở hạ tầng, phát triển các khu đô thị mới và cấp đất ở cho người dân.

Do quỹ đất nông nghiệp lớn, Yên Lạc trở thành vùng trọng điểm phát triển về phía Nam của tỉnh Vĩnh Phúc. Nhiều chương trình, dự án lớn sẽ được đầu tư phát triển trên địa bàn huyện trong tương lai. Việc thu hồi đất sản xuất nông nghiệp để chuyển sang đất làm công nghiệp, khu đô thị diễn ra quá nhanh khiến diện tích đất nông nghiệp của huyện càng bị thu hẹp nhanh chóng. Chính vì vậy cần tìm ra những hạn chế trong sử dụng đất sản xuất nông nghiệp hiện nay ở Yên Lạc để có những giải pháp sử dụng đất có hiệu quả kinh tế cao, bền vững là yêu cầu cấp thiết của thực tế sản xuất.

Xuất phát từ thực tế trên, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài ***“Đánh giá thực trạng và đề xuất loại hình sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả trên địa bàn huyện Yên Lạc, tỉnh Vĩnh Phúc”***.

2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài

- Đánh giá được thực trạng hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp theo 3 tiêu chí: hiệu quả kinh tế, hiệu quả xã hội và hiệu quả môi trường.

- Lựa chọn được loại hình sử dụng đất và đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp phải sát thực với điều kiện cụ thể ở địa phương và có tính khả thi cao.

3. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu

3.1. Ý nghĩa trong học tập và nghiên cứu khoa học

Giúp học viên củng cố được những kiến thức đã học trong nhà trường. Giúp cho học viên tiếp cận, học hỏi và đưa ra những cách xử lý đối với những tình huống trong thực tế, tính tổ chức, kỷ luật trong nghề nghiệp, tinh thần trách nhiệm đối với công việc được giao, tinh thần khắc phục mọi khó khăn, phát huy tính tích cực trong học tập.

3.2. Ý nghĩa thực tiễn

Trên cơ sở đánh giá thực trạng hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp để lựa chọn loại hình sử dụng đất tối ưu cho huyện Yên Lạc, từ đó đề xuất những giải pháp để nâng cao hiệu quả sử dụng đất của địa phương.